

Adam Czyż

1904-1940

Absolwent Wydziału Nawigacyjnego z 1927 r., zamordowany w Charkowie.

Urodził się 2 listopada 1904 r. w Leśmierzu, powiat łęczycki (ojciec Michał). W 1927 r. ukończył Wydział Nawigacyjny Szkoły Morskiej w Tczewie. Po obowiązkowym szkoleniu w Marynarce Wojennej mianowany został podporucznikiem marynarki z dniem 1 stycznia 1932 r.

Niewiele udało się zebrać o nim informacji. Pracę podjął na statkach Żegluga Polskiej. Został III oficerem na „Wilnie”¹, którego dowódcą był Leon Rusiecki – pierwszy kapitan wykształcony w Szkole Morskiej w Tczewie. Dobry kapitan, ale „miał jedną wadę. Był wyjątkowo silny fizycznie i dość despotyczny, co już uprzednio powodowało konflikty z podwładnymi”². I stało się tak, że „ofiarą złych humorów kapitana stał się III oficer, cichutki, spokojny Adam Czyż, niedużego wzrostu, drobnutki, prawdziwy czyżyk”³. Przez czas jakiś znosił niekończące się pretensje, aż wreszcie postawił się.

„Takie było moralne zwycięstwo III oficera nad swoim ciemiężcą, ale jak to często bywa ze zwierzchnikami, było to zwycięstwo pirrusowe! Po przyjeździe do Gdyni kapitan poprosił o zmianę III oficera. Po niedawnej awanturze z Ciundziewickim nie było to kapitanowi na rękę, ale nie miał innego wyjścia”⁴ – opisał szczegółowo to wydarzenie naoczny świadek Władysław Milewski.

Adam Czyż po jakimś czasie wyjechał do Poznania i został studentem tamtejszej Wyższej Szkoły Handlowej (utworzonej w 1926 r.).

Zmobilizowany do Marynarki Wojennej, po agresji sowieckiej na Polskę 17 września 1939 r. został wzięty do niewoli i na rozkaz Stalina zamordowany razem z tysiącami innych oficerów w Charkowie⁵. Jego grób jest obecnie na Cmentarzu Ofiar Totalitaryzmu w Piatichatkach. W 2007 r. pośmiertnie został awansowany do stopnia porucznika marynarki⁶.

Źródła: *Kadry morskie Rzeczypospolitej*, tom I, pod red. Jana Kazimierza Sawickiego, wyd. II, Gdynia 2000; folder na wystawę *Zbrodnia katyńska*, oprac. IPN, Biuro Edukacji Publicznej; <http://ksiegicmentarne.muzeumkatyńskie.pl/wpis/4448>; *Księga cmentarna Charków*, Warszawa 2003; *Adam Czyż*, [w:] M.J. Minkowski, *Genealogia potomków Sejmu Wielkiego* (sejm-wielki.pl); file:///C:/Users/MS/AppData/Local/Temp/zbrodnia_katyńska_wystawa-2.pdf; http://download.wojsko-polskie.pl/uploads/Katyn_lista.pdf

Załoga s/s „Kraków”.
Stoją od lewej:
II of. Adam Czyż,
II of. Stanisław Majewski,
I of. Jan Ćwikliński,
kpt. Leon Rusiecki,
st. mech. Władysław
Milewski, II mech.
Roland Lidtke,
as. masz. Michał Hłasko

1 Władysław Milewski błędnie podał w *Na morzu i lądzie*, że na „Krakowie”.

2 Władysław Milewski, *Na morzu i lądzie*, Gdańsk 1976, s. 78.

3 Ibidem, s. 79

4 Ibidem, s. 80.

5 <http://ksiegicmentarne.muzeumkatyńskie.pl/wpis/4904>

6 http://download.wojsko-polskie.pl/uploads/Katyn_lista.pdf